

MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ LASTEN JA PERHEIDEN PARISSA TEHTÄVÄSSÄ SOSIAALITYÖSSÄ

Sirkku Koskela
Kandidaatintutkielma
Sosiaalityö
Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Jyväskylän avoin yliopisto
Kevät 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Jyväskylän avoin yliopisto
Tekijä Sirkku Koskela	
Työn nimi Moniammatillinen yhteistyö lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä	
Oppiaine Sosiaalityö	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät 2024	Sivumäärä 33+4 (liitteet)
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkimuksen tarkoitus on narratiivisen kirjallisuuskatsauksen ja sisällön analyysin avulla tuoda esiin lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä moniammatillisen yhteistyön toimivuutta. Näkökulma tarkasteluun on moniammatilliseen yhteistyöhön osallistuvan työntekijän moniammatillisissa valmiuksissa. Tarkastelun kohteena ovat sellaiset lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä olevat moniammatillisen yhteistyön muodot, missä sosiaalityö on osallisena. Tutkimuskysymyksenä on selvittää, millaisia tekijöitä on tunnistettavissa moniammatillisen yhteistyön vahvistajina ja heikentäjinä liittyen työntekijän moniammatillisiin valmiuksiin. Tutkimuksen aineistona on yhdeksän vertaisarvioitua artikkelia ja yksi väitöskirja. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys rakentuu lasten ja perheiden parissa tehtävästä sosiaalityöstä ammatillisen profession ja sosiaalipalveluiden näkökulmasta, sekä moniammatillisesta yhteistyöstä. Moniammatillista yhteistyötä avataan käsitteenä ja taustoitetaan moniammatillisen yhteistyön edellytyksiä ja sosiaalityöntekijän asiantuntijuutta moniammatillisessa yhteistyössä.</p> <p>Kirjallisuuskatsauksen tulokset osoittavat, että yksittäisellä työntekijällä ja hänen moniammatillisilla valmiuksillaan on merkitystä moniammatillisen yhteistyön toteutumiseen. Tutkimustulosten perusteella moniammatillisen yhteistyön toteutumiseen lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä vaikuttavat työntekijän valmiudet dialogiseen vuorovaikutukseen, yhteiseen tiedonmuodostukseen ja jaetun asiantuntijuuden muodostamiseen. Tutkimustuloksista voi päätellä, että vuorovaikutusosaamiseen ja moniammatillisiin työkäytäntöihin tulisi kiinnittää huomiota alan koulutuksessa.</p>	
Asiasanat: moniammatillinen yhteistyö, lasten ja perheiden parissa tehtävä sosiaalityö, sosiaalityö, lasten ja perheiden sosiaalipalvelut	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	LASTEN JA PERHEIDEN PARISSA TEHTÄVÄ SOSIAALITYÖ JA LASTEN JA PERHEIDEN SOSIAALIPALVELUT	3
3	MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ	8
3.1	Moniammatillisen yhteistyön tavoite ja toteuttaminen	10
3.2	Yhteistyön edellytykset moniammatillisen työn taustalla.....	12
3.3	Sosiaalityöntekijän asiantuntijuus moniammatillisessa työskentelyssä	13
4	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TOTEUTTAMINEN.....	15
4.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymys	15
4.2	Tutkimusmenetelmä	15
4.3	Tutkimusaineisto ja analyysin toteutus	16
5	TYÖNTEKIJÄN VALMIUKSIIN LIITTYVÄT MONIAMMATILLISTA TYÖSKENTELYÄ VAHVISTAVAT JA HEIKENTÄVÄT TEKIJÄT	19
5.1	Dialogisen vuorovaikutuksen valmiudet moniammatillisessa työskentelyssä.....	19
5.2	Yhteisen tiedonmuodostuksen valmiudet moniammatillisessa työskentelyssä.....	21
5.3	Jaetun asiantuntijuuden valmiudet moniammatillisessa työskentelyssä ..	23
	POHDINTA	26
	LÄHTEET	30

LIITTEET

LIITE 1 Taulukko Aineistosta

1 JOHDANTO

Uudistuva sosiaali- ja terveydenhuolto tavoittelee palvelujen yhteensovittamista monialaisen ja moniammatillisen työtteen keinoin. Asiantuntijuuksien jakaminen monialaisesti nähdään ratkaisuna siihen, että asiakkaiden moninaiset tarpeet tulevat huomioituiksi ja niihin kyetään vastaamaan tehokkaasti ja vaikuttavasti. (STM 2020, 12-13, 19.) Lasten ja perheiden sosiaalityön palvelukentällä asiakkaita kohdataan usealla eri palveluportaalla saman aikaisesti. Moniammatillisen yhteistyön näkökulmasta tämä asettaa haasteita sosiaalityön ammattilaisille, sillä yhteistyötä tarvittaisiin runsaasti (Kiili, Moilanen, Hedman 2024, 31.) Lasten ja perheiden ongelmia kuvaa kompleksisuus, joka asettaa vaatimuksia moniammatillisen yhteistyön tekemiseen eri koulustaustasta tulevien ammattilaisten kesken toimialoja ylittäen. Lasten ja lapsiperheiden palveluissa tärkeää on eri toimijoiden yhteistyön toteutuminen palveluiden sisällä, mutta myös niiden välillä. (Araneva 2022, 180, Isoherranen 2012, 10, 14.)

Moniammatilliseen työskentelyyn erityisesti lasten ja perheiden osalta on ohjannut kahden hallituskauden aikana toteutettu lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE), joka toteutettiin ajalla 2016–2023. Muutosohjelmalla on tähdätty laajalaiseen lapsi- ja perhepalveluiden kehittämiseen, jolla on tavoiteltu varhaisen tuen vahvistamista, eriarvoistumiskehityksen pysäyttämistä ja huomion kiinnittämistä siihen, että lapsen, nuoren ja perheen saamat palvelut ovat laadukkaita, oikea-aikaisia ja helposti saatavilla. Yksi LAPE-hankkeen keskeisistä tavoitteista on ollut kehittää sote-alan ja sivistystoimen yhteistyötä. (THL 2023, Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma LAPE.) Moniammatillisen yhteistyön tekemiseen lasten ja perheiden

palveluissa ohjaavat useat eri lait. Kati Saastamoinen (2016, 59) tuo esiin, että sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön selvityksen mukaan lasten ja perheiden palveluja koskevissa lakiteksteissä ja asetuksissa on yli kolmekymmentä viranomaisten yhteistyöhön ohjaavaa säännöstä.

Lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä moniammatillista yhteistyötä pidetään itsestäänselvyytenä ja huomion keskiössä on asiakkaan tilanteen käsittely moniammatillisessa toiminnassa. Huomiotta on jäänyt se, mitkä tekijät edistävät tai estävät moniammatillista työskentelyä ja pohdinta moniammatillisen yhteistyön toimivuudesta on jäänyt vähäiseksi. (Alin, Kaittä & Leinonen 2024, 38.) Pysin tällä tutkielmallani osaltani tuomaan esiin moniammatillisen työskentelyn toimivuuteen vaikuttavia tekijöitä. Palveluiden saatavuus ja monitoimijaisten palvelujen järjestäminen tulevat olemaan haasteena tulevaisuudessa. Hallituksen kehysriihessä keväällä 2024 suunnittelemaat leikkaukset sosiaalipalveluihin ennakoivat entistä suurempaa merkitystä moniammatillisen työskentelyn toteuttamiselle. Työntekijän valmiudet ja osaaminen moniammatilliseen työskentelyyn ovat merkityksellisiä, joten työntekijän moniammatillisiin valmiuksiin liittyviä tekijöitä on syytä tutkia.

Tarkastelen tutkielmassani moniammatillisen yhteistyön toimivuutta lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä sellaisissa moniammatillisissa kokoonpanoissa, missä sosiaalityö on mukana. Tutkielmani tarkoituksena on tarkastella työntekijän moniammatillisten valmiuksien näkökulmasta niitä elementtejä, mitkä vaikuttavat moniammatillisen työskentelyn toimivuuteen. Tutkielma on toteutettu kirjallisuuskatsauksena, jossa on hyödynnetty aikaisempaa tutkimusta ja vertaisarvioituja tutkimusartikkeleita. Tutkielman teoriaosuudessa käsittelen lasten ja perheiden parissa tehtävää sosiaalityötä ja moniammatillista yhteistyötä. Teoreettisen taustoituksen jälkeen, luvussa neljä, avaan tutkielman toteuttamista ja aineiston analyysia. Tämän jälkeen tutkielmani etenee tulososioon ja lopuksi pohdintaan, jossa tiivistän ja analysoin tutkimustuloksia kiinnittämällä ne sosiaalityöntekijän moniammatillisiin valmiuksiin.

2 LASTEN JA PERHEIDEN PARISSA TEHTÄVÄ SOSIAALITYÖ JA LASTEN JA PERHEIDEN SOSIAALIPALVELUT

Sosiaalityö on ammattiala, jossa tietyt ydinpiirteet ovat havaittavissa riippumatta siitä, mistä lähtökodista ja missä sitä toteutetaan. Sosiaalityöllä tavoitellaan ihmisten hyvinvoinnin lisääntymistä sosiaalityön keinoin yhteiskunnan, yhteisöjen ja yksilöiden tasolla. (Kananaja 2017, 27-30.) Sosiaalihuoltolain soveltamisoppaassa sosiaalityön tehtävää kuvataan kokonaisvaltaiseksi asiakas- ja asiantuntijatyöksi, ja sosiaalityöltä edellytetään työn yhteensovittamista muiden toimijoiden tarjoaman tuen kanssa. Sosiaalityötä voidaan toteuttaa itsenäisenä palveluna tai osana muita palveluita. Perhekohtaisessa sosiaalityössä keskeisenä tavoitteena on vanhemmuuden tukemisen lisäksi lapsen turvallisuuden turvaaminen. (Sosiaalihuoltolain soveltamisopas 2017, 53-54.)

Lasten ja perheiden parissa tehtävään sosiaalityöhön vaikuttavat kulloinkin vallalla olevat politiikat sekä universaalit lapsen oikeudet ja työn taustalla vaikuttavat laajassa kuvassa kestävä kehityksen arvot, jotka viittaavat eriarvoisuuden vähentämiseen, hyvinvoinnin lisäämiseen ja köyhyyden poistamiseen. Nämä arvot välittyvät käytännön toimissa ja pyrkimyksissä lasten ja perheiden sosiaalityössä. (Rasa & Vuolukka 2019, 264-265.) Lasten ja lapsiperheiden sosiaalihuollon kokonaisuus on monialainen ja lasten ja lapsiperheiden palveluita tuotetaan moniammatillisesti ja poikkihallinnollisesti. (Kiili ym. 2024, 19.) Tämän vuoksi käytän tässä tutkielmassa käsitettä lasten ja perheiden parissa tehtävä sosiaalityö, kuvaamaan sosiaalityön

työskentelyä lainsäädäntöön perustuen erilaisissa yhteyksissä, missä lapsi tai perhe on sosiaalityön asiakkaana.

Lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä työskennellään perhesysteemeihin vaikuttamalla ja sosiaalityöllä pyritään lisäämään perheiden resilienssiä. Työskentelyssä ovat läsnä monet erityiskysymykset, liittyen muun muassa maahanmuuttoon ja rikosoikeudellisiin kysymyksiin. Lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä työntekijälle on hyötyä siitä, että hän ymmärtää kokonaisvaltaisesti esimerkiksi neuropsykiatriseen oireiluun tai päihde- ja mielenterveysongelmiin liittyviä tekijöitä. Työskentelyssä tarvittava osaaminen keskittyy jokaisen perheenjäsenen hyvinvointiin liittyviin tekijöihin ja niiden tunnistamiseen perhesysteemissä. Tämä edellyttää laajaa perehtymistä lapsen ja perheen tilanteeseen, palvelujärjestelmien tuntemusta sekä kykyä toimia verkostoissa. Sosiaalityöllä on merkittävä tehtävä lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä siinä, että lisätään ymmärrystä, miten perheen kokonaisuudella on vaikutusta yksittäiseen perheenjäseneen kokonaisvaltaisesti. Lasten ja perheiden parissa tehtävällä sosiaalityöllä pyritään siis tukemaan perhettä kokonaisvaltaisesti ja tukemaan lapsia ja perheitä tarvittavaan muutokseen. (Bent-Goodley 2017,198; Yliruka ym. 2018, 49, 52-53,55.) Lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä vastuu lapsen hyvinvoinnista on useilla eri ammattilaisilla. Sosiaalityön rooli näyttäytyy tällöin lapsen verkostoja yhteen kokoavana ja kokonaisvastuuta kantavana. (Rasa & Vuolukka 2019, 271.)

Lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä, kuten sosiaalityössä yleensäkin työn käytännön toteuttamisessa tulevat näkyväksi yhteiskunnalliset, yhteisölliset ja yksilölliset tekijät. Sosiaalityö toteutuu erilaisin muodoin eri tasoilla. Lasten ja perheiden elämässä sosiaalityöllä on rooli olla vähentämässä vaikeiden elämäntilanteiden aiheuttamaa kuormitusta ja vahvistamassa heidän toimintaedellytyksiään. Yhteisötasolla sosiaalityön rooli on edistää yhteistoimintaa, yhteistä vastuuta ja osallisuutta paikallisesti, seudullisesti ja alueellisesti. Yhteiskunnallisesti sosiaalityöllä vaikutetaan rakenteellisen sosiaalityön keinoin, esimerkiksi raportoimalla niistä

epäkohdista, millä on vaikutusta sosiaalisten ongelmien syntyyn tai kärjistymiseen. (Kananaja 2017, 30.)

Sosiaalityön käytännön tehtävät ja tehtävän sisällöt riippuvat siitä, minkälaisessa organisaatiossa sosiaalityöntekijä työskentelee. Sosiaalityötä toteutetaan erilaisissa sosiaalityön orientaatioissa riippuen asiakasryhmästä. Sosiaalityön ammattiorientaatioille on tyypillistä, että osaaminen muodostuu laaja-alaisesta työmenetelmien hallinnasta ja monialaisesta osaamisesta. Monialainen osaaminen läpäisee kaikki sosiaalityön orientaatiot eri tehtäväalueilla. (Karjalainen 2017, 193, 196.)

Lasten ja perheiden sosiaalipalveluita Suomessa järjestetään sekä lastensuojelulain, että sosiaalihuoltolain nojalla. Lapsella tarkoitetaan lakeihin viitaten alle 18-vuotiaasta henkilöä. (LSL 417/2007, SHL 1301/2014.) Lastensuojelulaki 3§:n mukaan ehkäisevä lastensuojelu on tukea lapselle niissä tilanteissa, kun hän ei ole lastensuojelun asiakas. Ehkäisevä tuki turvaa lapsen kehitystä ja hyvinvointia, sekä vanhemmuutta. (LSL 417/2007.) Ehkäisevä lastensuojelu tavoittelee hyvinvoinnin lisäksi huonolta kohtelulta suojaamista ja osallisuutta sekä yksilön että laajemmin yhteisöiden ja yhteiskunnan näkökulmasta. Toimiva ja ehkäisevä varhainen tuki edellyttää toimivia palvelurakenteita, vaikuttavia työmuotoja sekä riittävää resurssointia. (Pölkki 2016, 275-276.)

Sosiaalihuollon palvelujärjestelmää voidaan tarkastella lapsistrategian mukaisesti kolmella eri tasolla, joissa tuen tarve ja intensiteetti kasvavat tasolta toiselle siirtyäessä. Ensimmäinen taso sosiaalipalveluissa keskittyy ongelmien ennaltaehkäisyyn, toinen taso pyrkii ehkäisemään jo havaittujen ongelmien muuttumista vakavammiksi ja kolmas taso pyrkii korjaaviin toimenpiteisiin ja haittavaikutusten lieventämiseen. (Kansallinen lapsistrategia 2021, 23.)

Ehkäisevää lastensuojelua ja toisen tason tukea toteutetaan mm. kouluissa, varhaiskasvatuksessa, neuvoloissa ja nuorisotoimessa, sekä monissa terveydenhuollon yksiköissä yleisenä ja yksilöitynä tukena lapsille ja heidän perheille. Ehkäisevän tuen tarkoituksena on lapselle annettavan tuen lisäksi tukea hänen kasvatuksestaan vastaavaa henkilöä kasvatuksessa ja huolenpidossa. Toisen tason tukea lapsille ja lapsiperheille järjestetään lisäksi yleisinä sosiaalipalveluina

sosiaalihuoltolain nojalla. Yleisiä palveluita ovat esimerkiksi lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö ja kasvatus- ja perheneuvonta. Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu ja erikoissairaanhoido vastaavat kolmannen, korjaavan tason tuesta lapsiperheille. (Araneva 2022, 54-58; Hämeen-Anttila 2017, 216.)

Hyvinvointialueilla on vastuu lasten ja perheiden palvelujen järjestämisestä ja siitä, että palveluita tarjotaan yhteensovitettuina kokonaisuuksina. Palveluiden yhteensovittaminen on lakisääteistä, joka velvoittaa hyvinvointialueita toimimaan niin, että tunnistetaan asiakkaista paljon palveluja tarvitsevat ja kyetään muodostamaan palvelukokonaisuuksista asiakasta parhaiten palveleva kokonaisuus. Laki velvoittaa laajaan palvelujen yhteensovittamiseen eri toimijoiden ja palvelun tuottajien välillä. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021.)

Suomessa lasten ja perheiden palvelujärjestelmä on ollut pirstaleinen ja sitä on kehitetty pitkäjänteisesti. LAPE-muutosohjelma ja Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelma ovat keskittyneet erityisesti perhekeskusten perustamiseen ja kehittämiseen, ja kehittämistoiminta jatkuu edelleen. (THL työpaperi 9/2021, 2, 6.) Kansallinen lapsistrategia painottaa, että lasten ja perheiden palveluissa tulee huomioida eri toimijoiden välinen yhteistyö ja että sosiaali- ja terveyspalvelut nivoutuvat sujuvasti sivistyspalveluihin, vapaa-ajan palveluihin ja hyvinvointia ja terveyttä edistäviin palveluihin sekä järjestökentän tarjoamiin palveluihin. (Valtioneuvoston julkaisuja 2021:8, 24.) Tavoitetilana on, että tulevaisuudessa lasten ja perheiden palvelukokonaisuutta toteutetaan perhekeskusten kautta.

Perhekeskustoiminnan keskeisenä tausta-ajatuksena nähdään palvelujen yhdenvertainen saatavuus, oikea-aikaisuus ja jatkuvuus. Perhekeskustoiminnalla tavoitellaan palveluiden laadukkuutta ja vaikuttavuutta monialaisen yhteistoiminnan keinoin. Perhekeskuksista organisoidaan lasten ja perheiden hyvinvointia tukevaa ja edistävää toimintaa, sekä varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutuspalveluita. Perhekeskuksen kautta on lapsille ja perheille saatavilla muun muassa neuvolapalvelut, kasvatus- ja perheneuvonta, sosiaalihuoltolain mukainen lapsi- ja perhesosiaalityö, opiskeluhuollon palvelut, järjestöjen palveluita ja sähköisen perhekeskuksen palveluita. (THL työpaperi 9/2021, 13-14; THL Perhekeskus 2024.) Kuten edellä on

mainittu, lasten ja perheiden parissa tehtävää sosiaalityötä toteutetaan monialaisesti ja moniammatillisesti. Seuraavassa kappaleessa kuvaan moniammatillista yhteistyötä, sen toteutumista ja edellytyksiä, sekä sosiaalityöntekijän asiantuntijuutta moniammatillisessa työskentelyssä.

3 MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ

Moniammatillinen työskentely on ollut tutkijoiden kiinnostuksen kohteena jo 1960-luvulta lähtien ja varsinaista tutkimusta on alettu toteuttaa laajemmin aiheesta 1980-luvulla. Heli Pärnä (2012, 19-20) viittaa väitöskirjassaan Meadsin (2003) näemykseen siitä, että moniammatillinen yhteistyö on noussut keskeiseksi teemaksi Iso-Britanniassa vuonna 1997 tehdyn laajan hyvinvointipalveluiden uudistamisen myötä. Aini Pehkonen tuo esiin samankaltaisen kehityksen kulun Suomessa. Taloudellisesti tiukkoina aikoina ja yhteiskunnallisten muutosten tapahtuessa syntyy tarve kehittää työkäytäntöjä myös sosiaalityön asiantuntijuuden näkökulmasta ja moniammatillinen työskentely on yksi keino vastata tähän tarpeeseen. (Pehkonen 2009, 101.) Hujala kumppaneineen tuo tutkimuksessaan esiin, että paljon sote-palveluja tarvitsevien asiakkaiden palveluita ohjaa edelleen järjestelmä sen sijaan, että kyettäisiin asiakaslähteiseen palveluiden kokonaisuuteen moniammatillisen työskentelyn avulla. (Hujala ym. 2019, 600.) Sosiaali- ja terveysalan tuloksellisuuden näkökulmasta moniammatillisella toiminnalla nähdään olevan laajempi, ongelmia ennaltaehkäisevä vaikutus ja moniammatillinen toiminta mahdollistaa entistä varhaisemman ongelmiin puuttumisen. (Mönkkönen & Kekoni 2020, 220-221.)

Merkittävää moniammatillisen työskentelyn toimivuuteen liittyvää tutkimusta sosiaalityön näkökulmasta on tehnyt kansainvälisesti tunnettu tutkija Laura Bronstein, joka on jäsenellyt mallin moniammatillisen työskentelyn osa-alueista ja edellytyksistä. (Kekoni ym. 2019, 18-19.) Suomessa Kaarina Isoherranen (2012) on tutkinut moniammatillista toimintaa terveydenhuollon ympäristössä.

Väitöskirjatutkimuksessaan hän kartoitti moniammatillisen yhteistyön kehittämisessä kohdattuja haasteita ja ilmiöitä, joiden pohjalta hän kehitti teoreettisen mallin kuvaamaan moniammatillisen yhteistyön kehittämisen haasteita ja edellytyksiä. (Isoherranen 2012, 5.) Heli Pärnä on tehnyt väitöskirjatutkimuksen lastensuojeluun liittyvällä sosiaalityön alueella, jossa hän on tarkastellut kokemuksia moniammatillisesta yhteistyöstä ja sen kehittamisestä. (Pärnä 2012, 4.) Kaarina Mönkkönen kumppaneineen (2019) on tarkastellut sosiaalityön näkökulmasta moniammatillisuuden toteutumisen muotoja ja luonnetta, sekä moniammatillista vuorovaikutusta. Taru Kekoni ym. (2019,18) tuovat esiin, että moniammatillisen työskentelyn merkitys on koko ajan lisääntynyt ja 2010-luvulta lähtien alan tutkimusta on tehty lisääntyvässä määrin.

Moniammatillisuutta sosiaali- ja terveysaloilla voidaan kuvata sateenvarjokäsitteenä, joka pitää sisällään useita erilaisia määritelmiä ja viitekehyksiä, riippuen näkökulmasta, mistä sitä tarkastellaan. (Isoherranen 2012, 19-20.) Taru Kekoni kumppaneineen toteaa Suomessa käytettävän väljää tulkintatapaa moniammatillisuuden käsitteestä, ja sillä voidaan viitata monenlaisiin vuorovaikutustilanteisiin asiakastyössä. Englannin kielessä moniammatillista yhteistyötä kuvataan useammalla tarkentavalla käsitteellä, kuten *multiprofessional*, *interprofessional*, *crossprofessional* tai *transprofessional*. Multiprofessional-käsitteellä viitataan perinteiseen yhteistyöhön, kun taas jäljempänä mainitut käsitteet kuvaavat tiiviimpää, ammattirajoja ylittävää moniammatillista yhteistoimintaa. (Kekoni ym. 2019, 15.) Scott Reeves on tehnyt tutkimuksessaan moniammatillisen yhteistyön luokittelua sen mukaan, miten intensiivistä moniammatillinen yhteistyö on. Reeves on määritellyt moniammatillista yhteistyötä tapahtuvan tiimityössä, yhteisessä työssä, koordinoinnissa ja verkostoituneessa työssä. Reevesin mallissa tiimityö kuvaa moniammatillisen yhteistyön intensiivisintä muotoa. (Reeves, Xyrichis & Zwarenstein 2018, 2; Alin, Kaittä & Leinonen 2024, 37.) Moniammatillisuus ilmenee käytännön toiminnassa muun muassa yhteisenä toimintana, dialogisena vuorovaikutuksena, jaettuna asiantuntijuutena ja jaettuna asiakkuutena. (Kekoni ym. 2019, 16-17.) Toimivassa moniammatillisessa työskentelyssä tulee näkyväksi tiedon rakentuminen asiakasprosessissa, asiantuntijuuksien hyödyntäminen ja sujuva palveluprosessin eteneminen. Moniammatillisessa toimintatavassa osaaminen rakentuu

yhteistoimijuudesta ja kyvystä eri ammattiryhmien yhteiseen tiedonmuodostukseen. (Mönkkönen & Kekoni 2020, 217, 222.)

Tässä tutkielmassa käytän moniammatillisen yhteistyön käsitettä kuvaamaan sekä samassa organisaatiossa tai eri organisaatioissa työskentelevien ja eri ammatteja edustavien työntekijöiden työskentelyä yhteistyössä. Yhteinen työskentely voi koskea yhteisten asiakkaiden parissa työskentelyä mutta myös sellaista työskentelyä, joka ei liity suoraan asiakkaaseen. Tutkielmassani en tee eroa moniammatillisuuden yhteydessä käytettyihin käsitteisiin, kuten monitoimijuuteen tai monitieteisyyteen, vaan käytän moniammatillinen yhteistyö- käsitettä.

3.1 Moniammatillisen yhteistyön tavoite ja toteuttaminen

Lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä moniammatillisella yhteistyöllä tavoitellaan lasten ja vanhempien välisten suhteiden vahvistamista, lapsen tai vanhemman voimavarojen vahvistamista tai lapsen ja perheen hyvinvoinnin lisäämistä. (Pärnä 2012, 217.) Heli Pärnän mukaan moniammatillisen työskentelyn tavoitteena on dialogin syntyminen, joka mahdollistaa muita moniammatilliselle yhteistyölle asetettuja tavoitteita, kuten asiakkaan ja työntekijän voimavaraistumista ja työntekijän asiantuntijuuden kehittymistä. (Pärnä 2012, 217-218.) Taru Kekoni kumppaneineen kertovat moniammatillisen yhteistyön tavoitteena olevan yhteistoiminnallisuuden ja jaetun asiakkuuden. Edellytyksenä näiden tavoitteiden toteutumiseksi he näkevät luottamuksellisen ilmapiirin. (Kekoni ym. 2019, 16, 34.)

Moniammatillista työtappaa toteutetaan erilaisissa verkostoissa, viranomaisten tai organisaatioiden sisällä olevana keskinäisenä yhteistyönä tai vakiintuneempana organisaation yhteistyömuotona. (Kekoni ym. 2019, 17.) Moniammatillista toimintaa toteutetaan kestoiltaan vaihtelevia ajanjaksoja, riippuen asiakkaan tilanteesta ja toimintaan osallistuvat henkilöt voivat vaihdella sen perusteella, mikä on tarkoituksenmukaisinta. Tämän takia moniammatillisessa työskentelyssä vuorovaikutuksen taso eri kokoonpanoissa voi olla vaihtelevaa. Parhaimmillaan moniammatillisuus toteutuu luottamuksen ilmapiirissä, ja se mahdollistaa yhteisten tavoitteiden asettamisen,

työnjaosta sopimisen ja asiantuntijuuksien sulautumisen asiakkaan parhaaksi. Luottamuksen ilmapiirissä voidaan esittää erilaisia, kriittisiäkin näkemyksiä asiakkaan tilanteesta. (Kekoni ym. 2019, 28-29.) Lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä moniammatillista työskentelyä toteutetaan laajasti, sillä moniammatilliset verkostot rakentuvat sekä lapsen, että vanhempien palveluiden tarpeesta käsin määriteltynä. (Maksniemi, Kekoni & Vornanen 2023, 403.) Marianne Maksniemi kumppaneineen ovat tutkineet moniammatillisia verkostoja lapsen ja perheen palvelutarpeen arvioinnin näkökulmasta, ja havainnollistaneet moniammatillista yhteistyötä tehtäväm. oppilashuollon, perheneuvolan, terveydenhuollon, maahanmuuttopalveluiden, vammaispalveluiden ja aikuissosiaalityön kanssa. (Maksniemi, Kekoni & Vornanen 2023, 398, 401.) Lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä työntekijä ei voi rajata omaa työskentelyään pelkästään oman asiantuntijuuden alueelle, eikä hallita kaikkia ilmiöitä mitä lapsen ja perheen tilanteeseen liittyy, vaan työskentelyä on toteutettava laaja-alaisesti palvelujärjestelmässä. (Yliruka ym. 2018, 62-63.)

Moniammatillisessa työskentelyssä kohtaavat erilaiset raja- tai yhdyspinnat, joiden ylittäminen kuuluu moniammatilliseen työotteeseen. Moniammatillista toimintaa tapahtuu kulttuurisilla-, asenteellisilla-, rakenteellisilla- ja asiantuntijuuteen liittyvillä rajapinnoilla. Kulttuurisilla rajapinnoilla kohtaavat eri työorganisaatioista tulevien toimintakulttuurit ja työtavat. Asenteelliset rajapinnat kiinnittyvät siihen, kuinka kriittisesti moniammatillinen tiimi kykenee tarkastelemaan ja haastamaan totuttuja toimintamalleja ja luomaan sitä kautta uudenlaista tapaa toimia ja tarkastella ilmiöitä. Rakenteelliset rajat tunnustavat toimintaympäristöön liittyviä haasteita ja hyödyntävät monikanavaista tiedon muodostamista asiakkaan tilanteesta, kun taas asiantuntijuuteen liittyvillä rajapinnoilla rakennetaan yhteistä tietämystä asiakkaan tilanteesta. (Kekoni ym. 2019, 30-31.)

3.2 Yhteistyön edellytykset moniammatillisen työn taustalla

Esi-edellytykset moniammatilliselle yhteistyölle luodaan makrotasolla, politiikassa ja lainvalmistelussa. Moniammatillista työtä ohjaavat organisaatioissa julkilausutut yhteiset tavoitteet moniammatillisen toiminnan kehittämiseksi ja toteuttamiseksi. Moniammatillinen työskentely tarvitsee ohjaamista, johtamista, koulutusta ja struktuuria onnistuakseen. Näihin rakenteellisiin tekijöihin liittyy myös organisaatiossa vallalla oleva kulttuuri ja suhtautumistapa moniammatillisen työskentelyn toteuttamiseen, sekä moniammatilliselle työskentelylle osoitetut resurssit. Moniammatillisen työskentelyn toteutumiseen on havaittu vaikuttavan moniammatillisen ryhmän historia, se miten moniammatillista työskentelyä on aiemmin onnistuttu toteuttamaan, vaikuttaa yksittäisen ryhmän jäsenen asenteisiin ja tapaan toimia moniammatillisella työotteella. Yhdessä jaettu moniammatillisen ryhmän identiteetti, työskentelyn merkityksen ymmärtäminen asiakkaan näkökulmasta ja toiminnasta saatu palaute ovat edellytyksiä moniammatillisuuden toteutumiselle. (Isoherranen 2012, 151; Pärnä 2012, 216-217; Kekoni ym. 2019, 20, 22.)

Yksittäisellä ammattihenkilöllä on suuri merkitys moniammatillisen työskentelyn toteuttamisessa ja toteutumisessa, sillä hänestä lähtöisin on tahtotila tehdä yhteistyötä. Muutos moniammatillisen toiminnan kehittämiseen ja toimijuuteen ei ole mahdollista, mikäli yksittäinen ammattihenkilö ei hahmota asiakastilanteita, missä on tarvetta työskennellä moniammatillisesti. Moniammatillista työskentelyotetta toteutukseen ammattihenkilöllä tulee olla riittävän vahva ammatillinen identiteetti, jolloin asiantuntijuutta voidaan hyödyntää moniammatillisesti. Tämä tarkoittaa myös työntekijän kyvykkyyttä laventaa omia ammatillisuuden rajoja ja kyvykkyyttä rakentaa asiantuntijuutta ja asettaa yhteisiä tavoitteita yhdessä muiden toimijoiden, asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa. (Isoherranen 2012, 151; Pärnä 2012, 216-217; Kekoni ym. 2019, 20.)

Moniammatillisen työskentelyn keskiössä on vuorovaikutus ja dialogit. Nämä kytkeytyvät sekä moniammatillisissa tiimissä yksittäisen jäsenen kyvykkyyteen olla vuorovaikutuksessa ja rakentaa dialogia, mutta myös koko moniammatillisen tiimin

toimintaan. Vuorovaikutus on läsnä moniammatillisissa tiimeissä, se näkyy ryhmän jäsenten välisissä suhteissa, asenteissa ja siinä, miten vuorovaikutukselle luodaan edellytyksiä. (Mönkkönen, Leinonen ym. 2019, 48-49.) Työntekijän vuorovaikutusosaamisen ydintä on kunnioittava kohtaaminen ja vastavuoroisen suhteen ylläpitäminen sekä puheen että eleiden tasolla, olemalla läsnä tilanteissa. (Mönkkönen, Leinonen ym. 2019, 52-53.)

Dialogisuudessa on kyse siitä, että pyritään rakentamaan yhteistä ymmärrystä käsiteltävästä asiasta, oppimaan itsestä ja toisista ihmisistä. Dialogi tähtää oppimiseen ja toteutuessaan mahdollistaa oppimista. Dialogin avulla on mahdollista käsitellä monimutkaisia ongelmia ja pyrkiä löytämään luovia ratkaisuja niihin. (Alhanen 2024, 25-26.) Moniammatillisessa yhteistyössä tieto asiakkaan tilanteesta rakentuu yhteistyöhön osallistuvien jäsenten välisissä keskusteluissa, joissa jokainen tuo oman tietämyksensä asiasta tilanteeseen. Parhaimmillaan moniammatillisen tiimin dialogissa puheenvuorot liittyvät toisiinsa ja eri osapuolet ovat kiinnostuneita toistensa näkemyksistä. Tämä mahdollistaa sen, että esille tuoduista näkökulmista voidaan muodostaa yhteinen käsitys ja käyttää näkökulmia tiimin yhteisenä resurssina. (Mönkkönen 2018, 140-141; Mönkkönen, Leinonen ym. 2019, 54.)

3.3 Sosiaalityöntekijän asiantuntijuus moniammatillisessa työskentelyssä

Moniammatillisessa yhteistyössä sosiaalityöntekijän asiantuntijuutta voidaan tarkastella kyvykkyytenä erilaisten rajapintojen ylittämiseen, suhteena erilaisiin asiakastilanteisiin ja käsillä oleviin sosiaalisiin ilmiöihin ja -tilanteisiin. (Tikkala 2019, 307.) Moniammatillisessa työskentelyssä sosiaalityöntekijältä edellytetään sosiaalista osaamista, jonka Vaininen (2011, 258) määrittelee yhtenä sosiaalityöntekijän asiantuntijuuden osaamisalueena. Sosiaalityöntekijän oletetaan hallitsevan riittävät vuorovaikutustaidot, jota pidetään asiantuntijuuteen liittyvänä yleisenä osaamisena. Työntekijältä odotetaan lisäksi taitoja vaikuttaa viranomaisverkostoon rakentavasti. Moniammatillisissa verkostoissa sosiaalityöntekijän ydinosamisen muodostaa työntekijän

kyvykkyys tuoda esiin sosiaalista näkökulmaa, hahmottaa asiakkaan elämätilannetta kokonaisuutena, toimia palvelujärjestelmän asiantuntijana ja vahvasti asiakkaan asiaa eteenpäin vievänä. Lisäksi sosiaalityöntekijän osaamista on koordinoita moniammatillisia verkostoja. (Vaininen 2011, 259.) Asiantuntijuuden kokeminen on tilannesidonnaista, jolloin moniammatillisissa ympäristöissä merkitykselliseksi nousee se, onko asiantuntijan tietämys käsillä olevasta asiasta relevanttia. Merkityksellistä on myös työntekijän kyky toimia tietämyksensä mukaan ja että työntekijä luottaa omaan kyvykkyyteensä asiantuntijan roolissa. (Isopahkala-Bouret 2008, 85, 89-90.)

Lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä sosiaalityöntekijällä on valtaa moniammatillisten verkostojen muodostamisessa ja säätelemisessä. Sosiaalityöntekijä voi velvoittaa lapsen ja perheen kanssa toimivia yhteistyötahoja, kuten varhaiskasvatuksen toimijoita tai oppilashuollon työntekijöitä moniammatilliseen yhteistyöhön. (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000, 18-20§.)

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymys

Kandidaatintutkielmassani tarkastelen aineiston pohjalta moniammatillisen yhteistyön toimivuutta lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä työntekijän asiantuntijuuden näkökulmasta. Tämän tutkielman tarkoituksena on tarkastella työntekijään liitettyjä tekijöitä, mitä aiempien tutkimusten perusteella on havaittu merkityksellisiksi moniammatillisen työskentelyn toimivuudessa.

Tutkimuskysymykseni on:

Millaisia tekijöitä on tunnistettavissa moniammatillisen yhteistyön vahvistajina ja heikentäjinä liittyen työntekijän moniammatillisiin valmiuksiin?

4.2 Tutkimusmenetelmä

Kandidaatintutkielmani on toteutettu kirjallisuuskatsauksena, joka tutkimusmenetelmänä tarkoittaa aikaisemman alkuperäistutkimuksen tutkimista. Kirjallisuuskatsauksessa selvitetään tutkimuskysymykseen liittyvästä aiheesta tehtyä aiempaa tutkimusta, tiivistetään niistä olennainen tieto ja tehdään johtopäätökset peilaten tutkimuskysymykseen. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on saada aiemmin tehdyistä tutkimuksista laaja ja syvälinen käsitys. Kirjallisuuskatsaukseen voidaan ottaa mukaan

sekä laadullisia että määrällisiä tutkimuksia. Kirjallisuuskatsausta voidaan kuvata monimenetelmälliseksi ja analyttiseksi tavaksi tehdä tutkimusta. (Vilkkä 2023, 11-12.)

Kandidaatintutkielmani on laadullinen tutkimus ja se on toteutettu narratiivisena kirjallisuuskatsauksena. Narratiivisesta kirjallisuuskatsauksesta voidaan käyttää myös nimitystä kuvaileva kirjallisuuskatsaus, jonka tehtävänä on selvittää sitä, mitä jostain ilmiöstä tiedetään, miten sitä on käsitteellistetty ja millaisia suhteita käsitteille on annettu aiemmassa tutkimuksessa. Narratiivisen kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan tiivistää aiemmista tutkimuksista saatua tietoa tai muodostaa kokonaiskuvaa käsiteltävästä aiheesta. Narratiivinen kirjallisuuskatsaus auttaa ymmärtämään tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä. Narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa tutkimuskysymys voi muotoutua uudelleen tutkimusprosessin aikana. (Vilkkä 2023, 21-22.)

Kirjallisuuskatsauksen analyysimenetelmänä on käytetty sisällönanalyysiä, mikä synnyttää uutta tietoa sen pohjalta, mitä havaintoja aineistosta on tehty. Sisällönanalyysi sisältää useita eri vaiheita koostuen analyysin valmistelusta, organisoinnista ja raportoinnista. Sisällönanalyysin lopputulemana luodaan synteesi tutkimuksen aineistosta. Analyysin toteuttamisessa huomioidaan oma tutkimuskysymys, mihin aineistolla haetaan vastausta ja pyritään kuvaamaan tarkastelun kohteena olevaa ilmiötä mahdollisimman tarkasti. (Vilkkä 2023, 87; Tuomi & Sarajärvi 2018, 104-105.)

4.3 Tutkimusaineisto ja analyysin toteutus

Tutkielmani aineisto on ja teoreettiset lähteet on kerätty ajalla tammi-kesäkuu 2024. Suoritin aineistohakuja tutkielmaani varten muun muassa Google Scholar-, Jykdok, Julkari ja ProQuest- tietokannoista sekä sosiaalilääketieteellisestä aikakauslehdessä Januksesta. Löysin lähteitä tutkielmaani myös aikaisemmista tutkimuksista ja opinnäytetöistä. Tiedonhakuja ja hakutulosten rajaamista haastoi se, että moniammatillisuuden käsitettä käytetään laajassa merkityksessä. Havaittiin, että Suomessa moniammatillisuuden toteutumista sosiaalityössä on tutkittu niukasti, jonka vuoksi laajensin hakuja esimerkiksi terveydenhuollossa ja opiskeluhuollossa tehtyihin tutkimuksiin.

Halusin valita aineistoon pääsääntöisesti suomessa tehtyjä tutkimuksia siitä syystä, että saisin tuotua näkyväksi moniammatilliseen yhteistyöhön liittyvää ajankohtaisuutta Suomessa ja suhteuttaa sitä palvelujärjestelmässämme tapahtuvaan työskentelyyn.

Tiedonhaussa käyttämiäni hakusanoja olivat esimerkiksi "moniammatillisuus", "monitoimijuus", "yhteistyö", "sosiaalityö", "lapsi", "perhe", "multiprofessional", "interprofessional", "collaboration", "cooperate", "team work", "social work", "in social work practice", "child protection", "children" ja "family services". Aineiston rajaamiseksi yhdistin hakusanoja ja valittuja käsitteitä kokeillen erilaisia yhdistelmiä tiedonhaussa. Sisäänottokriteereinä aineistoon on ollut vuosien 2014-2024 välillä julkaistut tutkimukset, sähköisesti saatavilla olevat, maksuttomat ja vertaisarvioidut artikkelit. Aineistoon valikoituivat artikkelit, jotka vastasivat tutkimuskysymykseen. Tutkimusaineisto koostuu kymmenestä (n=10) aiemmin tehdystä tutkimuksesta, sisältäen vertaisarvioituja artikkeleita, väitöskirjan ja kaksi kansainvälistä tutkimusraporttia. Aineistossa on mukana eri menetelmin laadittuja laadullisia ja määrällisiä tutkimuksia. Kansainväliset tutkimukset on toteutettu Pohjois-Irlannissa, Israelissa ja Iso-Britanniassa. Tutkielmani aineisto ja aineiston valintakriteerit löytyvät liitteestä 1, jossa on mainittuna myös tietokanta, mistä artikkeli on haettu.

Sisällönanalyysi koostuu kolmesta vaiheesta, jotka ovat aineiston valmistelu, organisointi ja raportointi. Aineiston valmistelussa tapahtuu aineistoa lukemalla järjestely tutkittavaan muotoon, jolloin tunnistetaan tutkimuksen kannalta oleelliset tutkimukset ja kiinnitetään huomiota siihen, miten tutkimus vastaa tutkimuskysymykseen. (Vilkkä 2023, 72, 74, 86-87.) Sisällönanalyysin toisessa vaiheessa edetään aineiston analyysiin, tehdään havainnoista tuloksia ja päätelmiä. Kolmas vaihe keskittyy analyysin ja tulosten perusteella kirjallisen raportin luomiseen tutkimuksesta. (Vilkkä 2023, 87.)

Analyysin valmistelu tapahtui perehtymällä valittuun aineistoon. Seuraavaksi poimin aineistosta asiat, mitkä vastasivat tutkimuskysymykseeni ja listasin jokaisesta artikkelista erikseen tutkimuskysymyksen kannalta oleelliset asiat. Tämän jälkeen pelkistin alkuperäistutkimuksissa esitettyjä lauseita lyhyemmiksi, ydinasian esiintuomiseksi. Seuraavassa vaiheessa vertailin poimimiani asioita keskenään, etsien

tutkimuskysymyksen kannalta yhteneväisyyksiä, jotka yhdistin aihepiirin mukaan asiakokonaisuudeksi. Kävin aineistoa lävitse myös siitä näkökulmasta, löydänkö eriäviä tai vastakkaisia näkökantoja suhteessa tutkimuskysymykseen. Aineistosta valikoitui merkityksellisiä yksiköitä alustavassa teemoittelussa seitsemän eri teeman alle. Tässä vaiheessa teemoittelua havaitsin, että alkuperäinen tutkimuskysymykseni antoi liian laajan tuloksen, joten muokkasin tutkimuskysymystä vastaamaan paremmin valitsemaani näkökulmaa. Alustavassa teemoittelussa syntyi runsaasti aineistoa moniammatillisen työskentelyn rakenteellisiin tekijöihin, kuten organisaatorakenteeseen, johtamiseen ja tiimirakenteisiin liittyviä tekijöitä, jotka tässä vaiheessa jätin kokonaan teemoittelun ulkopuolelle. Lopulta aineistosta muovautui kirjoittamaani teoriaa hyödyntäen kolme pääteemaa, jotka kuvaavat työntekijän moniammatillisten valmiuksien näkökulmasta moniammatillisen työskentelyn toimivuuteen vaikuttavia tekijöitä. Tutkimukseni tulokseksi muodostui: Lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä moniammatillisen työskentelyn toimivuuteen vaikuttavat työntekijän 1) dialogisen vuorovaikutuksen valmiudet, 2) yhteisen tiedonmuodostuksen valmiudet ja 3) jaetun asiantuntijuuden valmiudet.

Olen toiminut tutkielmaa tehdessäni eettiset näkökulmat huomioiden. Olen kuvannut tekemiäni valintoja avoimesti ja perustellen. Läpi tutkielman tekemisen prosessin olen toiminut huolellisesti, tarkasti ja rehellisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 23-25; Kallinen & Kinnunen 2021.)

5 TYÖNTEKIJÄN VALMIUKSIIN LIITTYVÄT MONIAMMATILLISTA TYÖSKENTELYÄ VAHVISTAVAT JA HEIKENTÄVÄT TEKIJÄT

5.1 Dialogisen vuorovaikutuksen valmiudet moniammatillisessa työskentelyssä

Tutkimuksen aineistossa nousi vahvimmin esiin dialogiseen työskentelyotteeseen liittyvät tekijät moniammatillista työskentelyä edistävänä tai estävänä tekijänä. Hietamäki ym. (2017, 423) kuvaavat moniammatillisen toiminnan olleen onnistuneinta silloin, kun moniammatillisessa toiminnassa on käyty tasaveroista ja dialogista keskustelua. Sosiaalityöntekijän näkökulmasta tämä on tarkoittanut käytännönläheistä tukea ja ohjausta lastensuojeluilmoituksen tekemisessä sosiaalityöntekijän asiantuntijuutta hyödyntäen. Carla Solvason ja Jo Winwood (2022, 119-120) nostavat esiin kommunikoinnin vilpittömyyden ja avoimuuden tärkeäksi tekijäksi onnistuneessa moniammatillisessa toiminnassa. Kommunikaatioon liittyen kuulluksi tulemisen kokemus nousi merkittävänä tekijänä esiin tutkimuksista. Kommunikaatioon liittyvät ongelmat muodostuivat moniammatillista toimintaa estäviksi tekijöiksi silloin, kun kommunikointi ei ollut vastavuoroista, ja kommunikointiin ei liittynyt avointa tiedon jakamista. Myös vuorovaikutuksen vähäisyydellä oli selkeä yhteys toimimattomuuteen ja saatettiin kokea jopa keskusteluyhteyden puutetta. (Hietamäki ym. 2017, 425) Myös Nieminen ym. (2020, 247,250) nostivat esiin yhteisen keskustelun puutteen estävänä tekijänä, tai

jos keskustelua syntyi, sen pohjalta ei kyetty kehittämään yhteistä näkemystä. Kommunikaation vaikeutta perheneuvolan asiakastilanteissa Alho (2017, 174-175) kuvasi liittyvän tilanteisiin, missä työntekijän rohkeus puuttua asioihin oli puutteellista ja vaikeiden asioiden puheeksi ottamisen pelättiin vaarantavan luottamuksellista suhdetta asiakkaaseen. Opiskeluhuoltoryhmässä kommunikaation ongelmia kuvattiin siten, että kommunikointia leimasi liiallinen sujuvuus ja vasta-argumentteja keskusteluissa ei syystä tai toisesta esitetty. Myös uutta luova keskustelu koettiin vaikeaksi, joka johti siihen, ettei yhteistä suunnitelmaa kyetty laatimaan. (Hellsten ym. 2021, 345.) Kommunikoinnin puutteisiin liittyi moniammatillisessa yhteistyössä koettu epätietoisuuden tunne ja kokemus. Tilanteisiin saattoi liittyä odotuksia ja oletuksia, joista ei keskusteltu kasvotusten. (Hietamäki ym. 2017, 425.)

Kunnioitus ja arvostus olivat tekijöitä, jotka edistivät dialogin syntymistä ja dialogista toimintaa. Tähän liittyivät sekä yksittäisen työntekijän osoittama kunnioitus sekä asiakasta että muita moniammatillisen tiimin jäseniä kohtaan, kuin myös moniammatillisen tiimin kollektiivisesti kokema toistensa kunnioittaminen moniammatillisessa yhteistyössä. Kunnioituksen kokemukseen liitettiin myös kunnioitus moniammatillisen tiimin jäsenten ammattitaitoa kohtaan tai sitä roolia kohtaan, mitä he edustivat. Kunnioittamisen kokemukseen liittyi kiinteästi muiden mielipiteiden arvostaminen riippumatta kilpailevista näkemyksistä. (Alfandari & Taylor 2021, 13; Solvason & Winwood 2022, 121,123.) Keskinäistä kunnioitusta ja arvostusta heikentävät tekijät syntyivät siitä, että moniammatillisessa tiimissä koettiin epäreilua kohtelua tai roolien valtataistelua. Yksittäiseen henkilöön liittyviä kunnioitusta heikentäviä asioita mainittiin olevan sooloilu, ylimielisyys ja työntekijän itseluottamuksen puute. (Hietamäki ym. 2017, 5; Leppäkoski ym. 2017, 208; Solvason & Winwood 2022, 118.)

Ravit Alfandari & Brian J. Taylor toivat esiin työntekijän joustavuuden ja avoimuuden merkitystä moniammatillisen työskentelyn onnistumisessa. Yksittäisen työntekijän kohdalla se näyttäytyi avoimuutena harkita uudelleen omaa näkökulmaansa tai muuttaa mieltään, joustavuutena muuttuvissa tilanteissa, valmiutena ajatella asioita uusista näkökulmista, luovana ajatteluna ja toimintana, sekä epävarmuuden sietämisenä. (Alfandari & Taylor 2021, 13,14.) Nieminen ym. (2020) katsoivat työntekijän

avoimuuden puutteen näkyvän varauksellisina ennakkoasenteina moniammatillisessa tiimissä erityisesti silloin, kun asiakas oli siinä läsnä. Heidän käsityksensä mukaan työntekijän avointa suhtautumista asiakastilanteissa saattoi heikentää se, että työntekijä koki pelkoa asiakkaan reaktioista moniammatillisessa tiimissä. (Nieminen ym. 2020, 248-249.)

Eniten haasteita dialogisessa vuorovaikutuksessa esiintyi Johanna Hietamäen ja kumppaneiden (2017) tutkimuksessa, missä he tarkastelivat lastensuojeluilmoitusprosessia moniammatillisen yhteistyön näkökulmasta. Heidän tutkimuksessaan raportoitiin näkemyseroista, luottamuspulasta, vähäisestä kohtaamisesta ja epätietoisuudesta dialogisessa vuorovaikutuksessa. (Hietämäki ym. 2017, 424-425.)

Dialogisuuteen vaikuttavana tekijänä tutkimuksista nousi esiin työntekijän sitoutuminen, joka näkyi sitoutumisena moniammatilliseen työskentelyyn sekä omaan työtehtävään. Työntekijän sitoutumisen asteella nähtiin olevan suora vaikutus moniammatillisen toiminnan toteutumiseen ja sitoutumista vähensi työntekijän kokema työpaine ja kuormitus. Moniammatillisen toiminnan nähtiin olevan kuormittava tekijä silloin, kun työntekijällä oli haasteita selvitä omasta työstään ja arjen tilanteista. (Alho 2017, 173, 214; Hellsten ym. 2021, 344; Leppäkoski ym. 2017, 207-209.) Työntekijän ajankäyttöön liittyvinä moniammatillista työskentelyä edistävinä tekijöinä näkyi se, että työntekijä hyödynsi käytettävissä olevaa työaikaa tarkoituksenmukaisesti ja ajoitti omaa toimintaansa ja ammatillista osaamistansa yksilötyön ja moniammatillisen työskentelyn välillä joustavasti ja oikea-aikaisesti. (Mönkkönen & Kekoni 2020, 227.)

5.2 Yhteisen tiedonmuodostuksen valmiudet moniammatillisessa työskentelyssä

Aineiston pohjalta keskeiseksi tekijäksi moniammatillisen työskentelyn onnistumisessa nousi kyky asettaa yhteisiä tavoitteita. Carla Solvason & Jo Winwood (2022,12) näkivät yhteiset tavoitteet ja näkemykset mahdollistavan moniammatillista päätöksentekoa. Miina Arajärvi ym. (2021, 55) toivat esiin, että sosiaalityöntekijän

asiantuntijuus tuli parhaiten hyödynnetyksi silloin, kun työskenneltiin yhteisesti jaetun tavoitteen mukaisesti. Tavoitteiden nähtiin ohjaavan vahvasti yhteisen työn suuntaa (Hellsten ym. 2021, 345; Hietamäki ym. 2017, 425; Leppäkoski ym. 2017, 206; Nieminen ym. 2020, 250; Solvason & Winwood 2022, 123.) Yhdenmukaisten tavoitteiden tärkeys moniammatillisessa työskentelyssä on merkityksellinen asia tuloksellisuuden näkökulmasta. Tavoitteiden asetteluun liittyy olennaisesti pohdinta sekä yksittäisen työntekijän että moniammatillisen tiimin kohdalla siitä, millä tavoitteilla ammattilaiset yhteistyötä tekevät, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia jokaisella moniammatillisen tiimin jäsenellä on. (Nieminen ym. 2020, 250.) Tavoitteiden asettamisen haasteet näkyivät aineistossa rajallisena tiedon jakamisena ammattilaisten välillä ja yksittäisen ammattilaisen näkemyksen ohittamisena, joka johti yhteisen toimintatapojen puuttumiseen. Liiallinen henkilökohtaisen tavoitteiden esiin tuominen tiimin yhteisten tavoitteiden sijaan nähtiin myös heikentävän moniammatillista toimintaa ja asiakkaan asemaa. (Alfandari & Taylor 2021, 14; Hellsten ym. 2021, 342; Solvason & Winwood 2022, 123.)

Moniammatillisessa työskentelyssä merkityksellistä on työntekijän vahva asiantuntijuus ja taito käyttää sitä. Yksittäisen ammattihenkilön asiantuntijuus ja kiinnostus moniammatillista toimintaa kohtaan ja aktiivisuus yhteistyökysymyksissä näyttivät aineiston perusteella edistävän moniammatillisten tiimien toimivuutta. (Alho 2017, 164; Leppäkoski ym. 2017, 204; Solvason & Winwood 2022, 123.) Moniammatillisen työskentelyn toimivuutta edistää se, että työntekijä ottaa henkilökohtaista vastuuta oman työpanoksensa antamisesta moniammatilliseen työhön ja rohkaistuu perehtymään toisen alan toimintatapoihin ja työkulttuuriin. (Mönkkönen & Kekoni 2020, 230, 234.) Kaarina Mönkkönen & Taru Kekoni (2020) tuovat tutkimuksessaan esiin vahvan substanssiosaamisen merkitystä moniammatillisen työskentelyn toimivuudessa. Heidän näkemyksensä mukaan yksittäisen työntekijän näkökulmasta tarkasteltuna olennaisten tietojen ja taitojen hallinta on moniammatillisuutta edistävä tekijä. Moniammatillinen tiimi voi mahdollistaa työntekijän substanssitietämyksen lisääntymistä. Kyse on myös työntekijän tavasta ymmärtää oma perustehtävä suhteessa muiden työhön. (Mönkkönen & Kekoni 2020, 215, 226-227.) Kaarina Mönkkösen & Taru Kekonin

(2020) tutkimuksessa nostetaan esiin myös työntekijän prosessiosaaminen ja siihen liittyvät tekijät moniammatillisuuden toimivuudessa. Moniammatillista työskentelyä edistävä prosessiosaaminen näyttäytyy kykynä viedä asioita eteenpäin, kykynä hahmottaa asiakkaan tuen tarpeen laatua ja intensiteettiä, sekä kykyä hahmottaa yksin tehtävän työn ja moniammatillisen työn tarkoituksenmukaisuutta asiakastilanteissa. (Mönkkönen & Kekoni 2020, 227.) Substanssi- ja prosessiosaamisen taitoihin liittyviä moniammatillista toimintaa heikentäviä tekijöitä ovat, että työntekijä tuntee huonosti asiakastyöhön vaikuttavan lainsäädännön, ohjeet ja suositukset. Lisäksi liika omiin taitoihin luottaminen ja muiden ammattitaidon hyödyntämättä jättäminen vaikuttavat negatiivisesti moniammatilliseen työskentelyyn. (Mönkkönen & Kekoni 2020, 228.) Irja Nieminen ym. (2020) sekä Carla Solvason & Jo Winwood (2022) toivat esiin samankaltaisia havaintoja tutkimuksissaan. Moniammatilliseen työskentelyyn heikentävästi vaikuttivat, jos asiantuntijuutta ei kyetty soveltamaan moniammatillisessa työskentelyssä tai työntekijä koki epävarmuutta omasta ammatillisuudestaan. Vain omaan osaamisalueeseen liittyvä asiakkaan tilanteen tarkastelu ei johtanut asiakkaan asian edistämiseen tai laajaan ymmärtämiseen. (Nieminen ym. 2020, 244; Solvason & Winwood 2022, 118.)

5.3 Jaetun asiantuntijuuden valmiudet moniammatillisessa työskentelyssä

Jaetun asiantuntijuuden keskiössä on työntekijän ymmärrys moniammatillisesta työskentelystä ja sen merkityksestä. Moniammatillisuus voi jäädä toteutumatta tai asioita käsitellään pinnallisesti, mikäli moniammatillisuuden tuomaa lisäarvoa työskentelyyn ei tunnisteta. Mikäli työntekijä ei hahmota mitä moniammatillinen työskentely on, jää vuorovaikutteisuus moniammatillisen tiimin sisällä vajavaiseksi ja asioiden käsittelystä tulee enemmänkin asiantuntijoiden välistä kysymysten ja vastausten vaihtamista, jolloin puhutaan ennemminkin yhteistyöstä kuin moniammatillisesta työskentelystä. (Nieminen ym. 2020, 247, 250.) Lisäksi moniammatillisessa työskentelyssä jaettu asiantuntijuus toimii hyvin silloin, kun moniammatillisen tiimin jäsenten

työorientaatioista ja tietoperustoista on riittävästi tietoa ja ymmärrystä kullakin tiimin jäsenellä. Yhteisen orientaatiopohjan puuttumisesta seuraa se, että moniammatillisesta yhteistyöstä siirrytään tekemään yhteistyötä tai jopa rinnakkain kulkevaa työtä. (Mönkkönen & Kekoni 2020,115; Alho 2017, 214.)

Edellä mainittu ymmärrys moniammatillisen yhteistyön merkityksestä kytkeytyy rooleihin, mitkä liittyvät moniammatillisen tiimin jäseniin. On olennaista, että työntekijä hahmottaa kirkkaasti oman roolinsa moniammatillisen tiimin jäsenenä, mutta myös toisten ammattilaisten roolit. Lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalisuudessa roolien tuntemisella ja hahmottamisella on merkitystä siksikin, että samalla hahmottuu kunkin vastuu lapsen ja nuoren tilanteesta ja siitä, kenellä on päätösvaltaa asioihin liittyen. (Alfandari & Taylor 2021, 12; Leppäkoski ym. 2017, 204.) Selkeiden roolien ja kunkin tiimin jäsenen toimivaltuuksien ymmärtämisen nähtiin edesauttavan moniammatillista työskentelyä, kun taas niiden heikko hahmottaminen saattoi johtaa väärinymmärryksiin tai väärintulkintoihin. (Alfandari & Taylor 2012, 12, 14.)

Moniammatillisessa työskentelyssä joustavuus erilaisten rajapintojen ylittämässä vaikutti myönteisesti työskentelyyn. Perheneuvolatyöskentelyssä jaettu asiantuntijuus toteutui joustavana ammatillisten rajapintojen ylittämisenä, jossa huomioitiin työntekijän erityisosaaminen sekä asiakkaan yksilölliset tilanteet. (Alho 2017, 210.) Tuija Leppäkosken ym. (2017, 209) tutkimuksessa nähtiin moniammatillisten yhteistyötahojen runsaus edistäjänä sille, että työntekijä kiinnostui enemmän kehittämään yhteisiä toimintatapoja. Ammatillisten rajojen ylittämässä moniammatillista työskentelyä estäväksi tekijäksi aineistosta nousi ammatillisista reviiireistä kiinni pitäminen, joka näkyi halukkuutena tehdä ammatillista yhteistyötä ennemmin oman ammattikunnan sisällä, kuin hakea asiakkaan tilanteeseen näkökulmia moniammatillisesti. (Arajärvi ym. 2021, 55; Hellsten ym. 2021, 343-345.)

Moniammatillista yhteistyötä heikentävinä tekijöinä nousivat esiin pelko oman asiantuntijuuden merkityksen vähenemisestä ja oman ammatillisen aseman heikkoudesta jaetussa asiantuntijuudessa. (Alho 2017, 207; Hujala ym. 2019, 597; Mönkkönen & Kekoni 2020, 229.) Jaettua asiantuntijuutta estäviä tekijöitä olivat myös professionien väliset valtakamppailut ja kilpailuasetelmat. Tällaiset tilanteet tulivat esiin muun

muassa siten, että korkeamman pätevyyden omaavan henkilön mielipidettä pidettiin moniammatillisessa tiimissä hallitsevampana, vaikka hänellä saattoi olla vähiten tietoa lapsen ja perheen tilanteesta. (Alho 2017, 212; Solvason & Winwood 2022, 122.) Jaetun asiantuntijuuden kokemusta edisti se, että moniammatillisessa tiimissä jäsenet käsitelivät tasavertaisesti lapsen ja nuoren asioita ammattitaustasta riippumatta. (Leppäkoski ym. 2017, 204.)

POHDINTA

Tämän tutkielman tarkoituksena oli tarkastella moniammatillisen yhteistyön toimivuutta lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä työntekijän asiantuntijuuden näkökulmasta ja osoittaa niitä työntekijän moniammatillisiin valmiuksiin liittyviä tekijöitä, joilla on havaittu olevan merkitystä moniammatillisen työskentelyn toimivuudessa. Aineiston perusteella moniammatillisen työskentelyn toimivuuteen lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä vaikuttavat työntekijän näkökulmasta tarkasteltuna dialogisen vuorovaikutuksen valmiudet, yhteisen tiedonmuodostuksen valmiudet ja jaetun asiantuntijuuden valmiudet. Tutkimuksen perusteella voitodeta, että edellä mainitut ammatilliset valmiudet ovat merkityksellisiä moniammatillisella työllä tavoiteltavan lapsen tuen tarpeisiin vastaamisen laaja-alaisesti sektorirajat ylittäen ja lapsen kokonaisvaltaisen edun huomioiden. (Araneva 2022, 178-179.)

Tutkimustuloksista voi päätellä, että moniammatillisen yhteistyön toimivuus on vaihtelevaa. Moniammatillisessa yhteistyössä dialogisen vuorovaikutuksen näkökulmasta tarkasteltuna oli havaittavissa sekä dialogisuuden toteutumista, mutta myös pelkkää tilanteessa oloa, mikä ei tuonut lisäarvoa yhteistyöhön. (Alho 2017, Hietamäki 2017, Nieminen ym. 2020.) Kaarina Mönkkönen on mallintanut vuorovaikutuksen tasoja, joissa heikoiten vuorovaikutusta tapahtuu tilanteessa olemisen tasolla, jolloin tiimin jäsenet eivät antaudu vuorovaikutukseen. Tilanteessa olemista ja dialogisen vuorovaikutuksen toteutumattomuutta leimaa se, että moniammatillisen tiimin jäsenten välillä on vaihtelevaa aktiivisuutta, mutta vastavuoroinen kommunikointi jää puutteelliseksi. (Mönkkönen 2018, 135, 123-124.) Dialogisen vuorovaikutuksen valmiudet

lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä ovat merkityksellistä siksikin, että ne linkittyvät työntekijän substanssi- ja prosessiosaamiseen, sillä työntekijän tietotaito tulee näkyväksi vuorovaikutuksen kautta, kun työntekijän osaaminen ja tiedot on saatettu muiden moniammatillisen tiimin jäsenten käyttöön. (Mönkkönen, Leinonen ym. 2019, 47-48.) Tutkimustuloksissa korostui yksittäisen ammattihenkilön vuorovaikutuksen valmiuksien merkitys moniammatillisessa työskentelyssä. (Alfandari & Taylor 2021, Leppäkoski ym. 2017, Solvason & Winwood 2022.) Tuloksista oli havaittavissa, että yksittäinen ammattihenkilö voi omalla vuorovaikutusta heikentävällä käyttäytymisellään vesittää moniammatillista työskentelyä. (Leppäkoski ym. 2017.) Tämä havainto on merkityksellinen, sillä lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä lasten ja nuorten kohtaamista ja lapsilähtöistä ammatillista osaamista pidetään erityisen tärkeänä ja ammattilaisen vastuulla on vuorovaikutuksen kannatteleminen vaativissakin asiakastilanteissa. (Kiili, Jaakola ym. 2024, 11.)

Vahvan ammatillisen identiteetin omaava henkilö tunnistaa oman osaamisensa ja sen merkityksen moniammatilliselle tiimille. Yhteisen tiedonmuodostuksen toteutuessa kyetään ylittämään ammatillisia rajoja, hyödyntämään oman tietämyksen lisäksi muiden tietoja ja taitoja. (Kekoni ym. 2019, 20, 31.) Tutkimustulokseni vahvistivat tätä näkemystä, sillä yli puolet aineiston tutkimuksista tunnistivat yhteiseen tiedonmuodostukseen moniammatillisessa toiminnassa liittyvän keskeisesti kyky asettaa tavoitteita ja kaikkien osapuolten myönteinen näkemys siitä, että he voivat sitoutua yhteisesti jaettuihin tavoitteisiin. (Alfandari & Taylor 2021, Arajärvi ym. 2021, Hietämäki ym. 2017, Leppäkoski ym. 2017, Nieminen ym. 2020, Solvason & Winwood 2022.) Samoin kuin dialogisessa vuorovaikutusosaamisessa, yhteiseen tiedonmuodostamiseen kytkeytyy ammattihenkilön substanssi- ja prosessiosaaminen. Yksittäisen työntekijän kohdalla moniammatillista yhteistyötä vahvisti oman perustehtävän ja siihen liittyvien säädösten hallinta ja vahva ammatti-identiteetti. (Alho 2017, Hellsten ym. 2021, Mönkkönen & Kekoni 2020, Nieminen ym. 2020.) Lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä lakien ja säädösten hallinta on oleellista, sillä sosiaalityöntekijän on tunnistettava vastuunsa ja myös valtansa lainsäädäntöön perustuen toimia lapsen asiassa tarpeen mukaan. Lasten ja perheiden parissa tehtävässä

sosiaalityössä sosiaalityöntekijä käyttää julkista valtaa, mutta myös toimii eettisiä ja moraalisia säädöksiä tulkiten. (Kiili, Jaakola ym. 2024, 7.) Sosiaalityöntekijän vallan käyttäminen moniammatillisessa yhteistyössä voi välillä tarkoittaa edellä mainittuun perustuen sitä, että yhteisen tavoitteen asettaminen moniammatillisesti voi olla haasteellista, sillä sosiaalityöntekijän on tehtävä ratkaisunsa lapsen edun nimissä.

Jaettuun asiantuntijuuteen liittyy ajatus siitä, että sosiaalialalla työskentelyn vaikuttavuus syntyy kyvystä työskennellä jaetulla alueella asiakkaan tukemiseksi. Jaetussa asiantuntijuudessa asiantuntijuus laajenee ja sulautuu toimivaksi kokonaisuudeksi. (Mönkkönen ym. 2019, 146-147.) Tutkimukseni tulosten perusteella jaettuun asiantuntijuuteen liittyi esteitä, huolta oman ammatillisen aseman merkityksen vähenemisestä tai kilpailuasetelmasta eri ammattikuntien välillä. Tulosten perusteella oli havaittavissa, että korkeamman tason pätevyyden omaavan mielipiteillä nähtiin olevan enemmän painoarvoa. (Alho 2017, Hujala ym. 2019, Mönkkönen & Kekoni 2020, Solvason & Winwood 2022.) Nämä moniammatillista toimintaa estävät tekijät kytkeytyvät tulosten perusteella ymmärrykseen moniammatillisen työskentelyn merkityksestä ja kunkin moniammatilliseen toimintaan osallistuvan rooleista.

Moniammatillinen yhteistyö ei automaattisesti tarkoita lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä sitä, että asiakas saisi parempaa palvelua. Sen vuoksi on tärkeää, että yksittäinen työntekijä tunnistaa ne kohdat, missä sitä voisi hyödyntää sekä asiakkaan, että eri toimijoiden näkökulmasta. (Kiili, Moilanen & Hedman 2024, 21.) Tutkimustulosten perusteella yhteenvedona totean, että lasten ja perheiden parissa tehtävässä sosiaalityössä moniammatillisen työskentelyn toimivuuteen vaikuttavat työntekijän persoonalliset, mutta myös opitut tavat olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Sujuvan sanallisen ilmaisun lisäksi ilmeillä, eleillä ja äänenpainoilla on merkitystä kommunikaatiossa. Oleellisten vuorovaikutustaitojen lisäksi moniammatillista työskentelyä sujuvoittaa työntekijän vahva ammattitaito ja ammatti-identiteetti. Työntekijällä tulee olla kykyä hahmottaa oma osaamisalueensa moniammatillisessa toiminnassa. Näitä taitoja hankitaan paitsi kouluttautumalla, mutta myös kokemuksen kautta. Tämän lisäksi moniammatilliseen toimintaan vaikuttaa työntekijän kyky ylittää erilaisia rajapintoja, toimia erilaisista taustoista ja työkulttuureista

tulevien ihmisten kanssa, tarkastella omaa toimintaa kriittisesti ja reflektiivisesti ja hyödyntää muilta tiimin jäseniltä saatua tietoa pohjana uudelle yhteisesti rakentuvalle tietämykselle.

Yhtenä ratkaisuna edellä mainittuihin haasteisiin voisi olla se, että moniammatillisten työkäytäntöjen ja vuorovaikutusosaamisen vaateet huomioitaisiin alan koulutuksessa. Suomessa moniammatillisiin valmiuksiin on alettu kiinnittää huomiota sosiaalialan koulutuksessa, mutta se on edelleen vähäistä verrattuna kansainvälisesti toteutettuun moniammatillisen osaamisen kehittämiseen. Moniammatillisen koulutuksen puute nähdäänkin yhtenä esteenä sille, ettei sitkeästä kehittämistyöstä huolimatta työtapana ole vakiintunut vaikuttavaksi työkäytännöksi. (Mönkkönen, Kekoni ym. 2019, 136,141.)

Jatkotutkimuksena voisi tarkastella moniammatilliseen toimintaan liittyvien rakenteiden merkitystä moniammatilliselle toiminnalle. Tämä näkökulma nousi vahvasti esiin tutkimusaineistoni kautta ja on mielestäni ajankohtainen siksi, koska hyvinvointialueilla organisaatiot ovat vielä jäsentymättömiä ja muutoksia rakenteisiin ja sosiaalipalvelujen järjestämiseen on tulossa jatkossakin. Anneli Hujala ym. (2019, 597) ovat havainneet, että moniammatillinen yhteistyö toteutuu parhaiten niillä alueilla, missä sote-organisaatioita on hallinnollisesti yhdistetty ja johtajat toteuttavat yhteistyötä eri organisaatorajat ylittäen.

LÄHTEET

- Alhanen, K. (2024). Dialogikirja. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoda.
- Alin, M., Kaittä, A. & Leinonen, L. (2024). Moniammatillisen yhteistyön muodot lasten, nuorten ja perheiden palveluissa. Teoksessa Kiili, J., Jaakola, A.-M., Anis, M., Lamponen, T. & Stenvall, E. (toim.) Lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityö. 37-54. Tallinna: Printon trükikoda.
- Araneva, M. (2022). Lapsen suojeleminen ja päätöksenteko. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Bent-Goodley, T. B. (2017). Challenges Facing Today's Families and Why Social Work Matters. National Association of Social Workers. Jul2017, Vol. 62 Issue 3, s. 197-199. <https://academic.oup.com/sw/article-abstract/62/3/197/3813827?redirectedFrom=fulltext>. Viitattu 31.5.2024.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2007). Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan kirjapaino.
- Hujala, A., Taskinen, H., Oksman, E., Kuronen, R., Karttunen, A. & Lammintakanen, J. (2019). Sote-ammattilaisten monialainen yhteistyö. Paljon palveluja tarvitsevat asiakkaat etusijalle. Yhteiskuntapolitiikka 84 (2019): 5-6. [Sote-ammattilaisten monialainen yhteistyö \(julkari.fi\)](https://www.julkari.fi/handle/10024/151111). Viitattu 9.5.2024.
- Hämeen-Anttila, L. (2017). Lasten ja perheiden sosiaalipalvelut. Teoksessa Kananoja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. (toim.) Sosiaalityön käsikirja. 216-246. Helsinki: Tietosanoma.
- Isoherranen, K. (2012). Uhka vai mahdollisuus -moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Akateeminen väitöskirja. Helsingin yliopisto. [Uhka vai mahdollisuus - moniammatillista yhteistyötä kehittämässä \(helsinki.fi\)](https://www.helsinki.fi/julkaisut/akademiset/uhka_vai_mahdollisuus_moniammatillista_yhteistyota_kehittamassa) Viitattu 24.2.2024.
- Isopahkala-Bouret, U. (2008). Asiantuntijuus kokemuksena. Aikuiskasvatus 2/2008. [Asiantuntijuus kokemuksena | Aikuiskasvatus \(journal.fi\)](https://www.julkari.fi/handle/10024/151111). Viitattu 3.5.2024.
- Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina (2021). Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>. Viitattu 2.6.2024.

- Kananoja, A. (2017). Sosiaalityö ammattina. Teoksessa Kananoja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. (toim.) Sosiaalityön käsikirja. 27-29. Helsinki: Tietosanoma.
- Kansallinen lapsistrategia. Komiteamietintö. Kansallisen lapsistrategian parlamentaarinen komitea. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:8. [Kansallinen lapsistrategia : Komiteamietintö \(valtioneuvosto.fi\)](#). Viitattu 12.2.2024.
- Karjalainen, P. (2017). Sosiaalityön osaamisen orientaatiot. Teoksessa Kananoja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. (toim.) Sosiaalityön käsikirja. 193-198. Helsinki: Tietosanoma.
- Kekoni, T., Mönkkönen, K., Hujala, A., Laulainen, S. & Hirvonen, J. (2019). Moniammatillisuus käsitteinä ja käytänteinä. Teoksessa Mönkkönen, K., Kekoni, T. & Pehkonen, A. (toim.) Moniammatillinen yhteistyö. Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla. 15-46. Tallinna: Gaudeamus.
- Kiili, J., Jaakola, A-M., Anis, M., Lamponen, T. & Stenvall, E. (2024). Lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityö 2020-luvulla. Teoksessa Kiili, J., Jaakola, A-M., Anis, M., Lamponen, T. & Stenvall, E. (toim.) Lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityö. 7-16. Tallinna: Printon trükikoda.
- Kiili, J., Moilanen, J. & Leinonen, L. (2024). Kartoittava analyysi lasten, nuorten ja perheiden sosiaalihuollon palveluista 2020- luvulla. Teoksessa Kiili, J., Jaakola, A-M., Anis, M., Lamponen, T. & Stenvall, E. (toim.) Lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityö. 19-36. Tallinna: Printon trükikoda.
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000. [Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja... 812/2000 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#). Viitattu 9.5.2024.
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021. [Laki sosiaali- ja terveydenhuollon... 612/2021 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#). Viitattu 20.4.2024.
- Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma LAPE. [Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma \(LAPE\) - THL](#). Viitattu 23.2.2024.
- Lastensuojelulaki 417/2007. [Lastensuojelulaki 417/2007 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#). Viitattu 8.3.2024.
- Maksniemi, M., Kekoni, T. & Vornanen, R. (2023). Yhteistyöverkostot vuorovaikutuksen vaihtoalueina perhesosiaalityön ja lastensuojelun sosiaalityön palvelutarpeen arvioinnissa. Vol 42 Nro 4 (2023): Hallinnon tutkimus. Yhteistyöverkostot vuorovaikutuksen vaihtoalueina perhesosiaalityön ja lastensuojelun sosiaalityön palvelutarpeen arvioinnissa | Hallinnon Tutkimus (journal.fi). [117117-Artikkelin teksti-300435-1-10-20230922.pdf](#). Viitattu 9.5.2024.
- Mönkkönen, K. (2018) Vuorovaikutus asiakastyössä. Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla. Tallinna: PrintonTrükikoda.
- Mönkkönen, K. & Kekoni, T. (2020). Monitoimijaisuus työntekijän voimavarana ja haasteena. Teoksessa Hujala, A. & Taskinen, H. (toim.) Uudistuva sosiaali- ja terveysala. 215-240. Tampere: Tampere University Press.
- Mönkkönen, K., Kekoni, T., Jaakola A-M., Profiam Sosiaalipalvelut Oy:n henkilöstö & Pehkonen, A. (2019). Kohti monitoimijaista kehittämistä. Teoksessa Mönkkönen, K., Kekoni, T. & Pehkonen, A. (toim.) Moniammatillinen

- yhteistyö. Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla. 112-148. Tallinna: Gaudeamus.
- Mönkkönen, K., Leinonen, L., Arajärvi, M., Hovatta, A-E., Tusa, N. & Salokangas, K. (2019). Moniammatillisen vuorovaikutuksen tarkastelua. Teoksessa Mönkkönen, K., Kekoni, T. & Pehkonen, A. (toim.) Moniammatillinen yhteistyö. Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla. 47-88. Tallinna: Gaudeamus.
- Pehkonen, A. (2009). Moniammatillisuus sosiaalityön toimintaympäristössä. *Janus* vol 17 (2) 2009, 101-102. [Moniammatillisuus sosiaalityön toimintaympäristössä | Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti \(journal.fi\)](#). Viitattu 11.5.2024.
- Pärnä, H. (2012). Kehittävä moniammatillinen työ prosessina. Lapsiperheiden varhaisen tukemisen mahdollisuudet. Yliopistollinen väitöskirja. [Irtolehti.indd \(utupub.fi\)](#). Viitattu 24.2.2024.
- Pölkki, P. (2016). Ehkäisevä lastensuojelu ja varhainen tuki lapsiperheille. Teoksessa Törrönen, M., Hänninen, K., Jouttimäki, P., Lehto-lundén, T., Salovaara, P. & Veistilä, M. (toim.) Vastavuoroinen sosiaalityö. 26-277. Tallinna: Gaudeamus.
- Rasa, M. & Vuolukka, K. (2019). Perhesosiaalityötä paikantamassa. Teoksessa Pohjola, A., Kemppainen, T., Niskala, A. & Peronius, N. (toim.), Yhteiskunnallisen asemansa ottava sosiaalityö. 257-276. Tampere: Vastapaino.
- Reeves, S., Xyrichis, A. & Zwarenstein, M. (2018). Teamwork, collaboration, cordination, and networking: Why we need to distinguish between different types of interprofessional practise. *Journal of interprofessional care* 2018. VOL. 32, NO. 1, 1-3. [Teamwork, collaboration, coordination, and networking: Why we need to distinguish between different \(tandfonline.com\)](#). Viitattu 31.5.2024.
- Saastamoinen, K. (2016). Lapsen suojelu. Viranomaisten ja muiden toimijoiden välisenä yhteistyönä. Helsinki: Edita.
- Sosiaalihuoltolaki 2014/1301. [Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#). Viitattu 21.2.2024.
- Sosiaalihuoltolain soveltamisopas. (2017). Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:5. [05_17_Sosiaalihuoltolain_soveltamisopas.pdf \(valtioneuvosto.fi\)](#). Viitattu 8.3.2024.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. (STM) (2020) Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus 2020-2022. Ohjelma ja hankeopas. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:3. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163349/STM_2021_27.pdf?sequence=1&isAllowed=y Viitattu 24.2.2024.
- THL. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE). [Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma \(LAPE\) - THL](#). Viitattu 12.2.2024.
- THL. Työpaperi 9/2021. Perhekeskusten kehittäminen hyvinvointialueilla: ohjeita toimintasuunnitelman laadintaan (julkari.fi). Viitattu 20.4.2024.
- THL. Perhekeskus. (2024). [Perhekeskus - THL](#) Viitattu 4.4.2024.
- Tikkala, L. (2019). Sosiaalityön asiantuntijuuden siloutuva orientaatio. Teoksessa Pohjola, A., Kemppainen, T., Niskala, A. & Peronius, N. (toim.), Yhteiskunnallisen asemansa ottava sosiaalityö. 303-319. Tampere: Vastapaino.

- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vaininen, S. (2011). Sosiaalityöntekijät sosiaalisen ammattilaisina. Sosiaalityöntekijöiden ja yhteistyökumppaneiden käsitykset sosiaalitoimiston sosiaalityöntekijöiden ammatillisesta toiminnasta 2000-luvun alussa. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. [Microsoft Word - Moografia10valmise3b6c\] \(Korjattu\) \(tuni.fi\)](#). Viitattu 2.5.2024.
- Vilka, H. (2023). Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Tallinna: Printon.
- Yliruka, L., Vartio, R., Pasanen, K. & Petrelius, P. (2018). Monimutkaiset ja erityistä osaamista vaativat tilanteet sosiaalityössä. THL työpaperi 16/2018. [Microsoft Word - THL Työpaperi 16_2018_15.5.MH\(valmis\) \(julkari.fi\)](#). Viitattu 23.2.2024.

LIITTEET

Liite 1 Kirjallisuuskatsauksen aineiston muodostavat tutkimusartikkelit

Tekijä(t), julkaisuvuosi, julkaisu, julkaisupaikka	Tutkimuksen tarkoitus	Tietokanta	Valintaperusteet
<p>Alfandari, R. & Taylor, B.J. (2021) Community-based multi-professional child protection decision making: Systematic narrative review. Child Abuse and Neglect 123 (2022) 105432 https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0145213421005019#s0080 Israel, Pohjois-Irlanti</p>	<p>Moniammatillinen lastensuojelun päätöksenteon toteuttaminen yhteisöissä.</p>	<p>Google Scholar</p>	<p>Koko tekstin perusteella valitut Alkuperäinen julkaisu Kansainvälinen julkaisu Vertaisarvioitu Kohdennettu lasten ja perheiden sosiaalityöhön Maksuton Saatavilla kokonaan Julkaistu 2014-2024 Vastaa tutkimuskysymykseen</p>
<p>Alho, S. (2017) Perheiden tukena. Tutkimus kasvatusta ja perheneuvolatyöstä ja kollektiivisesta identiteetistä asiantuntijoiden tulkitsemana. Väitöskirja. Itä-Suomen yliopisto. https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/18839/urn_isbn_978-952-61-2582-4.pdf?sequence=1 Suomi</p>	<p>Kuvata perheneuvolan työntekijöiden kollektiivista identiteettiä, joka ilmentää perheneuvolatyötä ja työhön vaikuttavia tekijöitä ajalle tyypillisten haasteiden paineessa. Tuottaa tietoa perheneuvoloista osana lasten ja perheiden sosiaalipalveluita.</p>	<p>Google Scholar</p>	<p>Koko tekstin perusteella valitut Alkuperäinen julkaisu Kotimainen julkaisu Vertaisarvioitu Kohdennettu lasten ja perheiden sosiaalityöhön Maksuton Saatavilla kokonaan Julkaistu 2014-2024 Vastaa tutkimuskysymykseen</p>
<p>Arajärvi, M., Mönkkönen, K., Kekoni, T. & Toikko, T. (2021) Sosiaalityön</p>	<p>Kuvata tekijöitä, jotka</p>	<p>Janus</p>	<p>Koko tekstin perusteella valitut</p>

<p>psykososiaalisen asiantuntijuuden hyödyntämiseen vaikuttavat tekijät nuorisopsykiatrian avohoidossa. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 2012: 58: 46-60 https://erepo.uef.fi/handle/123456789/27047 Suomi</p>	<p>vaikuttavat sosiaalityön psykososiaaliseen asiantuntijuuteen moniammatillisessa poliklinikkatyössä.</p>		<p>Alkuperäinen julkaisu Kotimainen julkaisu Vertaisarvioitu Kohdennettu lasten ja perheiden sosiaalityöhön Maksuton Saatavilla kokonaan Julkaistu 2014-2024 Vastaa tutkimuskysymykseen</p>
<p>Hellsten, S., Suorsa, T. & Muukkonen, H. (2021) "Tuottaaks meidän toiminta oikeesti hyvinvointia ja jaksamista?" - Opiskeluhoitoryhmän ammattilaisten tulkinnat työn tavoitteista ja mahdollisuuksista yhteistyötä muovaamassa. Kasvatus 52 (3), 334-346. https://journal.fi/kasvatus/article/view/112599/71716 Suomi</p>	<p>Monialaisen opiskeluhoitoryhmän ammattilaisten kokemukset opiskeluhoitotyölle asetettuihin tavoitteisiin pääsemisestä ja moniammatillisuuden hyödyntämisestä.</p>	<p>Google Scholar</p>	<p>Koko tekstin perusteella valitut Alkuperäinen julkaisu Kotimainen julkaisu Vertaisarvioitu Kohdennettu lasten ja perheiden sosiaalityöhön Maksuton Saatavilla kokonaan Julkaistu 2014-2024 Vastaa tutkimuskysymykseen</p>
<p>Hietämäki, J., Kuusinen, V., Pursi, K. & Rajala, R. (2017) Lastensuojeluilmoitusprosessi moniammatillisen yhteistyön näkökulmasta. Yhteiskuntapolitiikka 82 (2017): 4. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135193/YP1704_Hietamakiym.pdf Suomi</p>	<p>Moniammatillisen yhteistyön toteutuminen</p>	<p>Google Scholar</p>	<p>Tiivistelmän perusteella valitut Alkuperäinen julkaisu Kotimainen julkaisu Vertaisarvioitu Kohdennettu lasten ja perheiden sosiaalityöhön Maksuton Saatavilla kokonaan Julkaistu 2014-2024 Vastaa tutkimuskysymykseen</p>
<p>Hujala, A. & Taskinen, H. & Oksman, E. & Kuronen, R. & Karttunen, A. & Lamintakanen, J. (2019)</p>	<p>Sote-ammattilaisten näkemykset</p>	<p>Julkari</p>	<p>Koko tekstin perusteella valitut</p>

<p>Sote-ammattilaisten monialainen yhteistyö. Paljon palveluita tarvitsevat asiakkaat etusijalle.</p> <p>Yhteiskuntapolitiikka 84 (2019): 5-6.</p> <p>https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138878/YP1905-6_Hujalaym.pdf?sequence=2</p> <p>Suomi</p>	<p>monialaisesta yhteistyöstä yhteisasiakkaiden palveluissa</p>		<p>Alkuperäinen julkaisu</p> <p>Kotimainen julkaisu</p> <p>Vertaisarvioitu</p> <p>Kohdennettu sosiaalityöhön</p> <p>Maksuton</p> <p>Saatavilla kokonaan</p> <p>Julkaistu 2014-2024</p> <p>Vastaa tutkimuskysymykseen</p>
<p>Leppäkoski, T., Koivuluoma, M., Perälä, S. & Paavilainen, E. (2017)</p> <p>Moniammatillisen yhteistyön muutokset ja kehittämistarpeet lasten ja nuorten auttamisessa.</p> <p>Yhteiskuntapolitiikka 82 (2017):2.</p> <p>https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135170/YP1702_Leppakoskiym.pdf?seque</p> <p>Suomi</p>	<p>Moniammatillisessa yhteistyössä tapahtuneet muutokset ja kehittämistarpeet eri auttajatahojen näkökulmasta</p>	<p>Julkari</p>	<p>Tiivistelmän perusteella valitut</p> <p>Alkuperäinen julkaisu</p> <p>Kotimainen julkaisu</p> <p>Vertaisarvioitu</p> <p>Kohdennettu lasten ja perheiden sosiaalityöhön</p> <p>Maksuton</p> <p>Saatavilla kokonaan</p> <p>Julkaistu 2014-2024</p> <p>Vastaa tutkimuskysymykseen</p>
<p>Mönkkönen, K. & Kekoni, T. (2020) Monitoimijaisuus työntekijän voimavarana ja haasteena. Teoksessa Hujala, A. & Taskinen, H. (toim.) Uudistuva sosiaali- ja terveysala (2020). Tampere: Tampere University Press 215-240.</p> <p>monkkonen_ym_monitoimijaisuus_tyontekijan_voimavarana.pdf (tuni.fi)</p> <p>Suomi</p>	<p>Monialaisen työskentelyn taitojen kehittäminen sosiaali- ja terveysalalla.</p>	<p>Google Scholar</p>	<p>Koko tekstin perusteella valitut</p> <p>Alkuperäinen julkaisu</p> <p>Kotimainen julkaisu</p> <p>Vertaisarvioitu</p> <p>Kohdennettu sosiaalityöhön</p> <p>Maksuton</p> <p>Saatavilla kokonaan</p> <p>Julkaistu 2014-2024</p> <p>Vastaa tutkimuskysymykseen</p>
<p>Nieminen, I., Vierula, T., Paavilainen, E. & Pösö, T. Moniammatillinen palvelutarvearviointi muutoksessa ja muuttuvassa ympäristössä: Lapsi ja perhepalveluiden ammattilaisten näkemyksiä. (2020)</p>	<p>Ammattilaisten näkemykset moniammatillisen</p>	<p>Janus</p>	<p>Tiivistelmän perusteella valitut</p> <p>Alkuperäinen julkaisu</p> <p>Kotimainen julkaisu</p>

<p>Janus, Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti vol. 28 (3) 2020, 237-253. https://journal.fi/janus/article/view/80147 Suomi</p>	<p>yhteyden toimivuudesta</p>		<p>Vertaisarvioitu Kohdennettu lasten ja perheiden sosiaalityöhön Maksuton Saatavilla kokonaan Julkaistu 2014-2024 Vastaa tutkimuskysymykseen</p>
<p>Solvason, C. & Winwood, J. (2022) Exploring Drivers and Barriers: Working in Multiprofessional Teams to Support Children and Families. School Community Journal 2022, Vol. 32, No. 1. https://eric.ed.gov/?id=EJ1347507 (Iso-Britannia)</p>	<p>Moniammatillisuuden edellytykset ja esteet lasten ja perheiden palveluissa</p>	<p>Google Scholar</p>	<p>Koko tekstin perusteella valitut Alkuperäinen julkaisu Kansainvälinen julkaisu Vertaisarvioitu Kohdennettu lasten ja perheiden sosiaalityöhön Maksuton Saatavilla kokonaan Julkaistu 2014-2024 Vastaa tutkimuskysymykseen</p>